

Waardering monumentaal bouwerk of gebouw

Kerngegevens

Nummer:	E095
Naam:	Bie de Plobas
Adres:	Terhagen 7
Plaats:	Elsloo
Bouwstijl:	traditionele bouwstijl
Kerndatering:	XIXd
Oorspronkelijke functie:	spoorwachterswoning

Typering

De voormalige spoorwachterswoning is gelegen op de zogenaamde Kniensheuvel. In de 19e eeuw is nabij Geulle het spoor door drijfzand afgeschoven. Drijfzandbanken komen in dit gebied veelvuldig in de ondergrond voor en hebben meermaals het spoor bedreigd. Men heeft hier zelfs het spoor opnieuw gelegd door het meer in de helling te leggen. De vergravingen hierdoor zijn op de "Kniensheuvel" langs het spoor nog goed te herkennen aan de grondophopingen. De spoorlijn bij Terhagen was een moeilijk traject. Hier moet de spoorlijn komende van Maastricht de hoge Maasdaloever beklimmen om vanaf Elsloo verder over het vlakke Graetheideplateau naar Sittard te gaan. Op de spoorbrug van Terhagen kan men goed zien hoe diep de spoorlijn in het terrein is ingegraven. Om dit gevaarlijke tracé tussen Geulle en Elsloo te bewaken bouwde men een woning op de "Kniensheuvel" voor een spoorwachter die het tracé diende te controleren. In de 20e eeuw woonde hier een ploegbaas van de spoorarbeiders. Dit verbasterde via het dialect (ploeg is ploog) van ploogbaas naar plobas. Hiernaar werd en wordt de omgeving van het huis nog genoemd. (bron: www.elsloo.info).

De spoorwachterswoning bestaat uit een smalle woning in twee bouwlagen, met ongelijkzijdig zadeldak evenwijdig aan het spoor. Achter het huisje stond een vrijstaande berging. Het geheel is thans aan elkaar gebouwd, waarbij tussen de oorspronkelijke bouwmassa's een nieuw deel is gebouwd dat twee bouwlagen hoog is en gedekt is met een platdak. In de voorgevel is de voordeur en een groot raam aangebracht. Op de verdieping zijn twee kleinere ramen. Op de zijgevel van het huis is het nummer 15 geschilderd, hetgeen ongetwijfeld te maken heeft met het spoorwegverleden.

Waardering

Het object is cultuurhistorisch waardevol vanwege zijn historisch-ruimtelijke samenhang, architectuurhistorische, en / of architectonische waarden en/of (cultuur)historische waarden en meer in het bijzonder omdat:

Cultuurhistorie

- Het object is van betekenis voor de plaatselijke geschiedenis als uitdrukking van een sociaal-economische en ruimtelijke ontwikkeling ten gevolge van de aanleg van spoorlijnen die Nederlandse steden met elkaar verbond en Maastricht ontsloot als internationaal knooppunt.
- Het object is van betekenis in de herinnering van de plaatselijke bevolking.

Situationele en ensemble waarden

- Het object maakt deel uit van een 19e-eeuwse aanleg van de spoorlijn Maastricht-Venlo, waaraan een Nationaal plan ten grondslag ligt en waarvan de oorspronkelijke ruimtelijke structuur nog aanwezig is.
- De spoorwachterswoning bezit ensemblewaarde op grond van zijn situering over de spoorlijn.
- Het pand heeft mede in relatie tot zijn omgeving een bijzondere beleving en is belangrijk voor de identiteit van de omgeving.

Vormgeving en architectonische waarden

- Het pand dateert uit het einde van de 19^e eeuw en de historische bouwmassa is nog herkenbaar aanwezig.

Streekeigen bouwen

- Het pand is van belang vanwege de typische kenmerken van het Maaskantse streekeigen bouwen, die zich kenmerkt door een ondiepe bouwmassa waarvan de balklagen in dwarsrichting in de muren zijn opgelegd; het is een voorbeeld van de traditionele bouwstijl in baksteen die vooral in deze omgeving gangbaar was.

Gaafheid en herkenbaarheid

- De historische bouwmassa en de gevels zijn, van het oorspronkelijke deel ondanks dat het pand diverse wijzigingen heeft ondergaan, relatief gaaf bewaard en herkenbaar gebleven.

Zeldzaamheid

- De bouwmassa bezit een (bouw)historische zeldzaamheid in relatie tot de ouderdom en de gaafheid van het object.

Waardevolle elementen:

- De schilderijen op de zijgevel.
- De hardstenen onderdorpels van de ramen van het oorspronkelijke bouwdeel.

Uitgangspunten voor wijzigingen aan het object:

- Behoud van de historische bouwmassa.
- Behoud van de dakvorm en richting.
- Behoud van de compositie van de gevels van de oorspronkelijke bouwdelen.
- Bij wijziging/herstel van de ramen en deuren in de gevels van de oorspronkelijke bouwdelen is het wenselijk om de oorspronkelijke indeling het materiaalgebruik en de detaillering te behouden of te herstellen.

Bescherming:

De bouwmassa, de gevels en waardevolle elementen van het op de verbeelding aangegeven bouwvlak.